

Verantwoordingsinformatie, behorend bij het
kwalificatiedossier mbo:

Sociaal werk

Kwalificaties

» **Sociaal werker**

Versie

Gewijzigd 2024

Geldig vanaf

01-08-2024

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport
Gevalideerd door: Sectorkamer Zorg, welzijn en sport
Op: 01-09-2023

Inhoudsopgave

Het kwalificatiedossier kan een verwijzing bevatten naar de volgende (verantwoordings-)informatie. Dit is geen onderdeel van de kwalificatie-eisen.

<u>Verantwoordingsinformatie</u>	4
<u>1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)</u>	4
<u>2. Examenprofielen</u>	4
<u>3. Arbeidsmarktinformatie</u>	4
<u>4. Trends en ontwikkelingen</u>	4
<u>5. Beroepsvereisten</u>	6
<u>6. Bijzondere vereisten</u>	6
<u>7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen</u>	6
<u>8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs</u>	6
<u>9. Onderhoudsagenda</u>	7
<u>10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie</u>	7
<u>11. Betrokkenen</u>	8
<u>12. Verblijfsduur 4 jarig</u>	8
<u>13. Aanvullende informatie</u>	8
<u>14. Certificaten</u>	8

Verantwoordingsinformatie

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)

Het kwalificatiedossier Sociaal werk is gebaseerd op de volgende beroepscompetentieprofielen:

- [Bcp voor de sociaal werker, september 2018](#)
- [Beroepscode voor de sociaal werker, februari 2018](#)
- [Een breed beroepsprofiel \(hbo en mbo\) van de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk \(BPSW\)](#)
- [Een infographic over het werk van de mbo sociaal werker](#)

2. Examenprofielen

N.v.t.

3. Arbeidsmarktinformatie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op trend- en beroepenonderzoek van SBB. SBB publiceert regelmatig actuele gegevens over kans op werk en kans op stage/leerbaan van alle kwalificaties op de website. Zie daarvoor <https://www.sbb.nl/activiteiten/onderzoek-en-informatie/arbeidsmarkt/>

Kans op stage

Er zijn voldoende kansen op een stage voor de opleiding Sociaal werker.

Kans op leerbaan

Er zijn voldoende kansen op een leerbaan voor de opleiding Sociaal werker.

Kans op werk

Er zijn voldoende kansen op werk voor de opleiding Sociaal werker.

4. Trends en ontwikkelingen

Wetgeving en regelgeving

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Het uitgangspunt van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 is het mogelijk maken dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen, met behulp van het eigen netwerk en eventueel met ondersteuning van de gemeente. De Wmo is vooral bedoeld voor burgers die daarin problemen ondervinden, zoals ouderen en mensen met een beperking.

Gemeenten zijn volgens de Wmo verplicht om deze groepen te compenseren door het aanbieden van voorzieningen en ondersteuning, bijvoorbeeld huishoudelijke hulp of een aanpassing aan de woning.

Voor de uitvoering van de Wmo moeten gemeenten zich op de volgende taken richten:

- Leefbaarheid en sociale samenhang bevorderen
- Mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen
- Bevorderen dat mensen met een beperking of psychisch probleem deel kunnen nemen aan de samenleving
- Maatschappelijke opvang aanbieden
- Openbare geestelijke gezondheidszorg bevorderen
- Informatie, advies en cliëntondersteuning geven
- Verslavingsbeleid bevorderen
- Jeugdigen met problemen preventief ondersteunen

Mensenrechten

Mensenrechten zijn juridisch vastgelegd in internationale en regionale verdragen en nationale wetgeving. Op grond van deze wetten en verdragen heeft de overheid verplichtingen om mensenrechten te respecteren, beschermen en bevorderen.

Nederland is partij bij tien mensenrechtenverdragen. De volgende verdragen zijn het meest relevant voor het sociaal werk:

- Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR)
- Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR)
- Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK)
- Internationaal Verdrag inzake de rechten van personen met een beperking (IVRPB)(VN-verdrag Handicap)
- Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)
- Europees Sociaal Handvest (ESC)

Veel van de mensenrechten die zijn opgenomen in deze verdragen zijn terug te vinden in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM).

Jeugdwet

De Jeugdwet vervangt de Wet op de jeugdzorg, die tot 2015 geldig was, en de verschillende andere onderdelen van de jeugdzorg die onder de Zorgverzekeringswet en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten vielen. Ook de jeugdbescherming en jeugdreclassering

maken onderdeel uit van de wet. De jeugdzorg is overgeheveld naar de gemeenten, in de jeugdwet staan de taken van gemeenten. Belangrijke doelen van de Jeugdwet zijn:

- Gebruik maken van de eigen kracht van jongeren, ouders en hun sociale netwerk. Het is belangrijk dat zij de regie blijven houden over hun leven. En dat ze samen met hun eigen omgeving en professionele hulpverleners naar oplossingen zoeken.
- Minder snel medicijnen voorschrijven en de zorgvraag terugbrengen.
- Eerder (jeugd)hulp bieden op maat voor kwetsbare kinderen.
- Samenhangende hulp voor gezinnen bieden: 1 gezin krijgt 1 plan met 1 regisseur.
- Meer ruimte voor jeugdprofessionals en minder regedruk bij hun werk.

Om de jeugdzorg te verbeteren, werkt de Rijksoverheid samen met verschillende partijen. Zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), jeugdhulpaanbieders en jeugdhulpprofessionals. En met kennisinstututen en cliënten- en jongerenorganisaties. Zij werken aan een Hervormingsagenda Jeugd waarin beschreven staat op welke manier de jeugdzorg verbeterd zal worden tussen 2023 en 2028.

Participatiewet

Het doel van de Participatiewet is om meer mensen, ook mensen met een arbeidsbeperking, aan de slag te krijgen en zo te komen tot een inclusieve arbeidsmarkt. Gemeente zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. De wet geeft gemeenten een aantal instrumenten om te zorgen dat mensen met een arbeidsbeperking een plek op de arbeidsmarkt kunnen vinden. De belangrijkste zijn loonkostensubsidie en beschut werk.

Cliëntenparticipatie

Bij een aantal wetten is sprake van wettelijke verplichtingen in verband met cliëntenparticipatie: de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet.

Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing. In de meldcode zijn de stappen van signalering tot aan het besluit over het al dan niet doen van een melding bij Veilig thuis beschreven.

Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode geldt voor professionals die werkzaam zijn in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie. Werkgevers in bovengenoemde sectoren moeten de meldcode vaststellen en implementeren. Het gebruik en de kennis van de meldcode moeten zij bevorderen onder hun werknemers.

Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)

Vanaf 1 januari 2017 geldt de gewijzigde wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Voor de (semi-) overheid is het toepassen van de standaard voor digitale toegankelijkheid verplicht. Maar ook het bedrijfsleven heeft te maken met wettelijke verplichtingen op het gebied van (digitale) toegankelijkheid. De wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (2017) verplicht bedrijven en overheden om hun goederen en diensten zo toegankelijk mogelijk aan te bieden.

AVG

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is Europese wetgeving die de privacy van burgers beter moet beschermen. De wet is eind mei 2018 van kracht geworden.

Voor sociaal werkers betekent deze wetgeving dat zij zorgvuldig moeten omgaan met de privacy van inwoners/cliënten, zoals: dossiers niet zomaar delen met andere professionals of organisaties, toestemming vragen om gegevens op te vragen en een passende dossiervorming.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz)

De overheid wil dat iedereen goede zorg krijgt. Daarom heeft de overheid wettelijk vastgelegd wat goede zorg precies inhoudt. En wat er moet gebeuren als mensen een klacht hebben over de zorg. Dit staat in de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz).

Uit onderzoek blijkt dat mensen niet altijd tevreden zijn over de manier waarop zorgverleners hun klacht afhandelen. De afhandeling van een klacht duurt lang en gebeurt op een onpersoonlijke manier. Mensen willen zich gehoord voelen. En zij willen dat anderen in de toekomst niet hetzelfde overkomt.

Zorgverleners leren van klachten en ongewenste gebeurtenissen in de zorg. Doel van de Wkkgz is dan ook: openheid over klachten en ongewenste gebeurtenissen en ervan leren. Om zo gezamenlijk de zorg te verbeteren.

Wet langdurige zorg (Wlz)

De Wet langdurige zorg is een zorgwet, bedoeld voor mensen die voortdurend (intensieve) zorg nodig hebben in de nabije omgeving. Denk daarbij aan chronisch zieken, kwetsbare ouderen en mensen met een ernstige verstandelijke of lichamelijke beperking/aandoening.

Zorg vanuit de Wlz kan worden georganiseerd in een verpleeghuis, verzorgingshuis, woonvorm voor gehandicapten of thuis.

Wet Zorg en dwang

De Wet zorg en dwang regelt de rechten bij onvrijwillige zorg of onvrijwillige opname van mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie). Het uitgangspunt van de Wet zorg en dwang is dat onvrijwillige zorg niet wordt toegepast, tenzij het niet anders kan. Deze wet geldt niet alleen in zorginstellingen, maar bijvoorbeeld ook in de thuissituatie, logeeropvang en in kleinschalige woonvormen.

Sustainable Development Goals (werelddoelen voor duurzame ontwikkeling)

De 193 lidstaten van de Verenigde Naties (VN) hebben de ontwikkelingsagenda voor 2015 – 2030 vastgesteld. De agenda bestaat uit 17 doelen, dit zijn de Sustainable Development Goals (SDG's). De SDG's zijn gericht op het uitbannen en/of verminderen van extreme armoede, ongelijkheid en onrecht en het tegengaan van klimaatverandering.

Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening

Er doen zich tal van ontwikkelingen voor in de samenleving die grote invloed hebben op het werk van de sociaal werker en die nogal wat gevolgen hebben voor de competenties van de sociaal werker.

Meer brede maatschappelijke ontwikkelingen:

- Individualisering en keuzevrijheid
- Demografische veranderingen
- Toename armoede en schuldenproblematiek
- Toename kansenongelijkheid
- Meer aandacht voor diversiteit en inclusie
- Technologische ontwikkelingen en digitalisering van de samenleving
- Ontwikkelingen bij de overheid: werkwijzen gebaseerd op wantrouwen naar burgers, bureaucrativering en decentralisatie
- Toename polarisatie in de samenleving en wantrouwen in de overheid

Meer specifieke ontwikkelingen die te maken hebben met de processen van transitie en transformatie:

- Nieuwe opgaven, maar ook bezuinigingen
- Gevolgen van aanbestedingen
- Gevolgen van de energietransitie
- Wijkgericht werken
- Meer focus op preventie en het ondersteunen van de eigen regie van mensen en groepen
- Signaleren en doorverwijzen
- Integrale samenwerking, ketensamenwerking
- Meer nadruk op de verbindende rol van de sociaal werker (tussen mensen en groepen, kloof dichters tussen kansarmen en kansrijken, verbinding met de leefomgeving)
- Meer aandacht voor samenlevingsopbouw en voor beschikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen
- Nog sterkere focus op effectief handelen
- Stresssensitief werken
- Variatie in dienstverbanden

(bron: Beroepscompetentieprofiel voor de sociaal werken, in 2023 aangevuld op basis van input uit het werkveld)

5. Beroepsvereisten

Niet van toepassing.

6. Bijzondere vereisten

Sociaal werker

Nee

7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen

N.v.t.

8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs

De gediplomeerde sociaal werker kan doorstromen naar aansluitende HBO opleidingen.

Er zijn opleidingen hbo-bachelor en hbo-associate degree die in het verlengde van Sociaal Werk liggen.

Opleidingen hbo-bachelor:

- Sociaal werk
- Social Work
- Sociaal-Juridische Dienstverlening
- Toegepaste Psychologie

Opleidingen hbo-associate degree:

- Sociaal Werk
- Social Work
- Sociaal Financiële Dienstverlening
- Jeugdwerker
- Participatie en buurtontwikkeling
- Health & Social Work
- Service, Welzijn & Zorg
- Sociaal Werk in de Zorg

9. Onderhoudsagenda

Onderwerp	Actie	Wie	Wanneer
Onderhoud kwalificatiedossiers	Monitoren en zo nodig actie ondernemen/initiëren van visie, trends, wetenschap en ontwikkelingen in de beroepsuitoefening en op de arbeidsmarkt en dit jaarlijks plaatsen in onderhoudsperspectief	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028
Ontwikkelingen beroepstructuur en bcp's	Nieuwe bcp's en geactualiseerde bcp's worden aangeleverd door sociale partners	Sociale partners	2023-2028
Actualisatie kwalificatiestructuur en kwalificatiedossiers	Op basis van nieuwe en/of geactualiseerde bcp's worden kwalificatiedossiers aangepast	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028
Technologische ontwikkelingen	Doorvertaling van technologische ontwikkelingen naar kd's, keuzedelen en servicedocumenten	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028
Keuzedelen	Bepalen en ontwikkelen branche- en sectorspecifieke keuzedelen	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028
Algemene wet- en regelgeving	Monitoring algemene wet- en regelgeving. Zo nodig gevolgen in kd's doorvoeren	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028
Uitvoerbaarheid kwalificatiedossiers	Onderzoek naar uitvoerbaarheid van kwalificatiedossiers voor het werkveld en onderwijs	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028
Uitvoerbaarheid keuzedelen	Onderzoek naar uitvoerbaarheid van keuzedelen voor het werkveld en onderwijs	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028
Actuele thema's	Inspelen op actuele thema's zoals doelmatigheid en bpv i.r.t kwalificatiedossiers en kwalificatiestructuur	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2023-2028

10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie

Categorie	Kruis aan welke categorie van toepassing is :	Omschrijving
Categorie 1: Nieuw dossier		Dit dossier zat voorheen niet in de kwalificatiestructuur. Nadere toelichting is niet nodig.
Categorie 2: Nieuwe elementen	x	Dit betreft sterk gewijzigde dossiers waarop de Toetsingskamer een ingangstoets heeft uitgevoerd. Er is sprake van nieuwe of samengevoegde kwalificaties, certificeerbare eenheden, bcp's, etc. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 3: Wijzigingen		Er zijn zaken gewijzigd in een bestaand dossier. Bijvoorbeeld inhoudelijke wijzigingen in de kerntaakbeschrijving of de werkprocessen. Ook kleinere wijzigingen, zoals het toevoegen van matrices voor rekenen/wiskunde, het herstellen van spelfouten, herformuleringen die geen betekenisverschillen inhouden en beperkte tekstuele wijzigingen vallen hieronder. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 4: Ongewijzigd		Dossier is volledig ongewijzigd. Nadere toelichting is niet nodig.

Het kwalificatiedossier Sociaal werk is nog steeds gebaseerd op het beroepscompetentieprofiel uit 2018. Daarnaast is extra beroepeninformatie aangereikt door het marktsegment:

- infographic Sociaal Werk werkt!
- beroepsprofiel van de Sociaal Werker van BPSW

N.a.v. een analyse van de extra beroepeninformatie en een evaluatie met inhoudsdeskundigen uit de werkgroep is het kwalificatiedossier aangepast ten behoeve van een betere aansluiting bij de beroepspraktijk van een sociaal werker. Hieronder de belangrijkste wijzigingen in het dossier.

Typering van de beroepengroep:

De context is aangepast voor een betere aansluiting bij de beroepspraktijk.

B1-K1 Werken aan de kwaliteit van het dagelijks leven van mensen en groepen
- De beschrijving complexiteit aangepast in lijn met de wijzigingen bij de werkprocessen.
- Kennis en vaardigheden

Aangepast en in een logische volgorde gezet.

Het item 'Kennis van EHBO en BHV' is vervangen door een vaardigheid: 'kan eerste hulp verlenen'. De onderwijsinstelling heeft de keuze om een cursus EHBO aan te bieden aan studenten (een pre voor gediplomeerden) of op een andere manier vaardigheden voor eerste hulp aan te leren.

- B1-K1-W1 Onderzoekt de behoefte aan sociaal werk.

Aangepast, er is meer nadruk op het aangaan en opbouwen van relaties met mensen en fungeren als aanspreekpunt.

- B1-K1-W2 Kiest samen met mensen een aanpak voor ondersteuning

Beperkt aangepast, duidelijker neergezet dat de sociaal werker samen met mensen keuzes maakt.

- B1-K1-W3 Versterkt de sociale basis

Aangepast, gericht op het versterken van de sociale basis.

- B1-K1-W4: Ondersteunt bij praktisch functioneren en participatie

Andere opbouw van het werkproces, de praktische ondersteuning door de sociaal werker is duidelijker neergezet. Daarnaast ook meer juridisch administratieve ondersteuning toegevoegd.

- B1-K1-W5: Zet een activiteit in om doel(en) te bereiken.

Beperkt aangepast, de focus ligt op een faciliterende rol van de sociaal werker.

- B1-K1-W6: Komt op voor de rechten van mensen

Nieuw werkproces.

- B1-K1-W7: Evalueert de aanpak

Aangevuld met een stuk kwaliteitszorg uit K2-W4: op basis van de evaluatie meedenken over kwaliteitsverbeteringen voor de organisatie.

B1-K2: Uitvoeren van organisatie- en professiegebonden taken

- Items gericht op kwaliteitszorg zijn verplaatst naar kerntaak 1.

- K2-W4: vervallen. Dit werkproces was lastig uitvoerbaar in de bpv. De kern is dat beginnend sociaal werkers meedenken over kwaliteitsverbetering en dat is verwerkt bij K1-W7.

- Verder minimale wijzigingen in lijn met de taken van de sociaal werker uit kerntaak 1.

11. Betrokkenen

Het kwalificatiedossier is geëvalueerd en - op basis van de uitkomsten uit de evaluatie - onderhouden in opdracht van de sectorkamer Zorg en welzijn.

Het marktsegment Zorg en welzijn heeft inhoudsdeskundigen voorgedragen uit onderwijs en bedrijfsleven voor de werkgroep.

Betrokkenen namens onderwijs:

- ROC van Amsterdam
- Nova college
- Albeda
- Deltion college
- Firda

Betrokkenen namens het werkveld:

- Sociaal Werk Nederland
- ContourdeTwern

12. Verblijfsduur 4 jarig

Niet van toepassing op dit dossier.

13. Aanvullende informatie

VOG (Verklaring Omtrent Gedrag)

Een VOG is in verschillende gevallen nodig. Bijvoorbeeld voor het vervullen van een functie waarin de beroepskracht werkt met vertrouwelijke gegevens, kwetsbare personen, geld of goederen. De overheid legt in regelgeving vast voor welke beroepen een VOG in ieder geval verplicht is.

14. Certificaten

N.v.t.